

PEDERSÖRE

Kallan Ympäristöterveys – Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelman päivitys 2023

Hyväksytty ympäristöterveyslautakunnassa 30.11.2022
§ 49

ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN SEKÄ KUNTIEN JÄRJESTÄMIEN ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN VALVONTASUUNNITELMA 2015–2023

1. JOHDANTO

Ruokavirasto on laatinut valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien vuosina 2015–2023 järjestämistä eläinlääkäripalveluista (EHO), päivityksen 2023, eläinlääkintähuoltolain (765/2009) mukaisesti. Kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan.

Suunnitelma on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Ympäristöterveyslautakunta hyväksyy valvontasuunnitelman sekä päivitykset ja edellisen vuoden valvontasuunnitelman vuosittaisen arvioinnin. Suunnitelma ja arviointi julkaistaan kotisivuilla: <https://www.pedersore.fi/fi/ympaeristoeterveys-ja-elaimet/>. Neljännesvuosittaisten osavuosit-
sausten yhteydessä seurataan tavoitteita ja mittareita hyväksytyyn toimintasuunnitelman mukaisesti.

Valvontaeläinlääkäri on vastuussa kohteiden valvonnan toteutumisesta valvontasuunnitelman liitteiden mukaisesti. Hygieenikkoeläinlääkäri avustaa tarvittaessa.

Ohjelman lainsäädännöllinen tausta sisältyy eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 8 §:ään ja valtioneuvoston eläinlääkintähuollosta antaman asetuksen (1031/2009) 1 §:ään. Eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään lisäksi mm. elintarvikelaissa (297/2021) ja eläintautilaissa (76/2021). Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) 2015–2023 päivitystä vuodelle 2023 sekä EU:n asetuksen n:o 625/2017 mukaista elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU).

1.1 Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena eläinlääkintähuollon säännösten toimeenpanoa ja noudattamista. Ruokavirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena lainsäädännön toimeenpanoa ja noudattamista. Aluehallintovirasto puolestaan huolehtii valvonnan täytäntöönpanosta ja noudattamisesta alueellaan. Aluehallintovirasto suorittaa myös itse eläinlääkintähuoltoon liittyvää valvontaa, mm. EU-eläinsuojelutarkastuksia.

Paikallistasolla eläinlääkintähuollon suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa kunta, kuntayhtymä tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Kunnat järjestävät merkittävän osan peruseläinlääkäripalveluista arkipäivisin sekä kiireellisen eläinlääkäriavun kaikkina vuorokaudenaikoina. Palvelutarjontaa täydentävät yksityiset eläinlääkäripalvelut, jotka keskittyvät lähinnä pieneläimiin ja hevosiin ja toisinaan myös erikoiseläinlääkäritason palveluihin.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Ympäristöterveydenhuollon henkilökunta siirtyi 1.1.2022 Pedersören kunnalle, joka on ympäristöterveydenhuollon uusi isäntäkunta. Uuteen Kallan Ympäristöterveyden yksikköön kuuluvat kuten aiemminkin Pietarsaari, Pedersöre, Uusikaarlepyy ja Luoto. Ympäristöterveydenhuollossa on yhteensä 15,5 virkaa ja tointa. Eläinlääkintähuollon tulosalueella on 6 virkaa ja tointa: 4 praktikkoeläinlääkärinä, yksi valvontaeläinlääkäri ja klinikka-avustaja. Neljäs praktikkoeläinlääkäri virka perustettiin vuonna 2022 ja virkaan astutaan 1.1.2023.

Kallan Ympäristöterveys ja Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto tekevät yhteistyötä eläinlääkintähuollossa yhteispäivystyksen muodossa. Päivystyksessä ovat mukana Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveyden kuntien lisäksi Kokkola ja Kruunupyy.

Eläinlääkäripalvelujen tarve tulee muuttumaan, koska tilat suurenevat, vaikka tilojen määrä yhä vähenee. Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon merkitys kasvaa ja kehitys asettaa uusia haasteita myös eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnalle. Lemmikkieläinten määrä lisääntyy myös koko ajan, mikä asettaa eläinlääkäripalveluille yhä suurempia vaatimuksia ja odotuksia. Myös hevostaloudella on merkittävä rooli eläinlääkäripalvelujen käyttäjänä sekä elinkeino- että harrastetoimintana. Lisäksi henkilöstön työnjako tulee muuttumaan saadun lisäresurssin myötä.

3. RESURSSIT

Tämän valvontasuunnitelman liitteenä on lomake ”Resurssitarpeen kartoitus” (liite 1), josta resurssitarve ilmenee.

Praktiikkaa pitävät kunnaneläinlääkärit tullaan 1.1.2023 jakamaan kahteen tiimiin, joista toinen tiimi hoitaa enemmän tuotantoeläimiä ja toinen vastaa enemmän pieneläimistä. Koska jako on uusi, vuoden aikana seurataan jatkuvasti sitä, onko työnjako hyvässä tasapainossa. Päivystysaikana hoidetaan sekä pien- että suurelaimia. Vastaanotot ovat jatkossakin Pietarsaarella, Uudessakaarlepyyssä ja Pännäisissä. Suurelainpraktiikka toimii lähtökohtaisesti Pännäisissä, kun taas pieneläimet jaetaan Pietarsaaren ja Uudenkaarlepyyn vastaanottojen kesken.

Valvontaeläinlääkäriin tehtäviin kuuluvat lähinnä sivutuotevalvonta, eläinsuojelutarkastukset sekä tarttuvien eläintautien valvonta ja siihen kuuluva näytteenotto. Kun valvontaeläinlääkäri ei ole paikalla, tulee hygieenikkoeläinlääkäriin ensi sijassa hoitaa eläinsuojeluvalvontaa. Jos praktikkoeläinlääkärit huolehtivat valvonnasta, heidän tulee esteellisyyden välttämiseksi pyrkiä jakamaan tehtävät siten, ettei kenenkään tarvitse harjoittaa valvontaa siinä kunnassa, jossa hän itse harjoittaa eläinlääkäripraktiikkaa.

Klinikka-avustaja työskentelee sekä Pietarsaaren että Uudenkaarlepyyn vastaanotoilla.

Ympäristöterveydenhuollon päällikkö tekee myös eläinlääkintähuollon hallintotehtäviä. Lisäksi osa ympäristöterveydenhuollon sihteerin työajasta on varattu eläinlääkintähuollon sihteerin- ja toimistotehtäviin.

3.1 Henkilöstön pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Sekä vakinaiseksi että sijaisiksi yhteistoiminta-alueelle palkattavilla eläinlääkäreillä tulee olla kelpoisuus kunnaneläinlääkärinä työskentelemiseen Suomessa sekä riittävä kelpoisuus virkaan tai sijaisuuteen. Yhteistoiminta-alue palkkaa vakinaisesti vain laillistettuja eläinlääkäreitä. Kelpoisuus tarkistetaan myös sijaisia palkattaessa (opiskelijan praktiikka-oukudet) Ruokaviraston kotisivujen julkisesta tietopalvelusta <https://palvelut2.evira.fi/elainlaakarihaku/>.

Eläinlääkärien täydennyskoulutusta seurataan täydennyskoulutuskorttien avulla. Tavoitteena on, että eläinlääkäreillä olisi mahdollisuus vähintään neljän päivän ammatilliseen täydennyskoulutukseen vuodessa (valtakunnallinen tavoite on 8 päivää vuodessa). Eläinlääkärit ovat osallistuneet Suomen eläinlääkäriliiton eläinlääkäripäiville, jotka järjestetään joka syksy Helsingissä. Lisäksi eläinlääkärit voivat osallistua Ruokaviraston, aluehallintoviraston tai jonkin muun tahon järjestämiin koulutuksiin ja tilaisuuksiin. Organisaatiossa ei ole henkilökohtaisia täydennyskoulutussuunnitelmia. Talousarviossa on varattu 2 890 euroa eläinlääkintähuollon täydennyskoulutusta varten vuodelle 2023.

3.2 Yksityinen palvelutarjonta

Yhteistoiminta-alue ei osta palveluja yksityisiltä eläinlääkäripalvelun tuottajilta. Alueella on viisi yksityistä eläinlääkäriklinikkaa (ks. liite 3), joiden puoleen asiakas voi kääntyä, ellei kunnaneläinlääkäriä ole saatavilla tai sellaisissa tapauksissa, joissa potilas vaatii erikoishoitoa. Yksityiset palvelutarjoajat tarjoavat lähinnä pieneläinten eläinlääkintähuoltoa.

4. TIETOJÄRJESTELMÄT

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa tukemassa on useita toisiinsa liittyviä tietojärjestelmiä ja rekistereitä. Tuonnissa ja sisämarkkinakaupassa käytetään TRACES-järjestelmää.

Praktikkoeläinlääkärien käytössä olevat tietojärjestelmät ovat Naseva, Sikava ja Ruokaviraston ylläpitämät rekisterit. Eläinlääkäreillä on käytettävissään eläintenpitäjärekisteri, lammas- ja vuohirekisteri ja haaskaruokintapaikkarekisteri. Valvontaeläinlääkäriellä on käyttöoikeudet eläintenpitokieltorekisteriin. Valvontaeläinlääkäri ilmoittaa muille eläinlääkäreille, jos luetteloihin ilmestyy tieto yhteistoiminta-alueelle kuuluvasta henkilöstä.

Elvi on eläinlääkintähuoltoa varten kehitetty ohjelma, johon tallennetaan eläinten hyvinvoinnin ja eläinkuljetusten pistokoetarkastuksia, kuulemisia ja niiden johdosta tehtyjä päätöksiä sekä mahdollisia seurantatarkastuksia. Aluehallintoviraston sihteerit huolehtivat toistaiseksi tietojen siirtämisestä Elviin.

ELTE on sähköinen järjestelmä, jolla hallinnoidaan ja raportoidaan tietoja, jotka liittyvät eläintauteihin, epidemioihin, eläintautien seurantaan, zoonoosivalvontaan sekä lääkitsemisen valvontaan.

Praktikkoeläinlääkäreiden käytössä on ProVet-tietojärjestelmä. Viranhaltijapäätöksien tekemiseen käytetään Valmua ja asianhallintaan Twebiä.

Pikantti on suljettu verkkopalvelu, joka on tarkoitettu valvontaviranomaisille. Pikanttiin kootaan tietoa ja erilaisia valvontatehtäviä koskevia ohjeita.

5. YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

Pedersörellä on viestintästrategia ”Kertomus Pedersörestä”, joka koskee myös Ympäristöterveyttä. Viestinnässä käytetään asian luonteesta riippuen puhelinta, sähköpostia, WhatsAppia ja erilaisia palavereja. Kaikilla eläinlääkäreillä on pääsy eläinlääkäreiden yhteiseen sähköpostilaatikkoon. Jokainen on itse vastuussa tietojen välittämisestä asiaankuuluville työtovereille ja yhteistyökumppaneille.

Erityistilanneviestintää on kuvattu ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa. Valmiussuunnitelma on tulostettuna kokoushuoneessa sekä sähköisenä yhteisellä palvelimella.

6. MAKSUT

Yhteistoiminta-alueen hyväksytyin maksutaksan mukaan kaikilla kolmella vastaanotolla peritään 5 euron klinikkamaksu + alv.

Eläinlääkintähuoltolain 22 §:n mukaan kunnat voivat osallistua peruseläinlääkäripalvelusta ja kiireellisestä eläinlääkärinavusta kotieläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin. Yhteistoiminta-alueen kunnat subventoivat eläinlääkäripalvelujen kustannuksia omavastuuosuuden ylittävältä osalta. Vahvistettu omavastuuosuus on sidottu kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaiseen 20 km:n sairausmatkan käyntimaksuun sekä kyseisen sairausmatkan (meno-paluu 40 km) oikeuttamaan kilometrikorvaukseen (sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 46 §/19.3.2013). Omavastuuosuus on tällä hetkellä 60,15 €.

7. VALVONNAN TOIMEENPANO

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tavoitteena on toteuttaa eläintautilainsäädännössä, eläinsuojelulainsäädännössä ja eläinten lääkitsemislainsäädännössä sekä helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetussa laissa ja tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetussa laissa asetettuja päämääriä.

Valvonnan strategisena tavoitteena koko valvontaketjussa on, että:

- ✓ valvonta toimii esimerkillisesti koko valvontaketjussa
- ✓ valvonta on tulospainotteista, tehokasta, yhtenäistä ja riskiperusteista
- ✓ valvonnan osaaminen on korkeaa tasoa
- ✓ valvonta on asiakaskeskeistä

- ✓ valvonnan viestintä on tehokasta ja noudattaa annettuja ohjeita

7.1 Eläinten terveyden valvonta

7.1.1 Eläintautivalmius

Varautuminen tarttuvien eläintautien leviämisen uhkaan on keskeinen osa eläinten terveyden valvontaa. Kunnaneläinlääkäri huolehtii eläintutilain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta kunnan alueella. Kunnan on huolehdittava kunnaneläinlääkärille eläintutilain (76/2021) ja asetuksen eläintautien vastustamisesta ja niiden luokittelusta (843/2013) nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä.

Eläintautien valvontaa suoritetaan tiloilla tavanomaisten sairauskäyntien yhteydessä tai aluehallintoviraston pyynnöstä. Ilman epäilyä tarkastuksia tehdään vain terveysvalvontaohjelmiin kuuluvilla tiloilla. Eläinten omistajat ovat velvollisia ilmoittamaan eläinlääkärille epäillessään eläimen sairastuneen vakavaan tautiin. Kunnaneläinlääkärit huolehtivat eläintaudeista raportoinnista omilla alueillaan. Eläinlääkärit raportoivat aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon.

Valmiussuunnitelmat laaditaan eläinlääkärien ja terveysvalvonnan välisenä yhteistyönä. Suunnitelmat käydään läpi vuosittain ja päivitetään tarvittaessa. Ympäristöterveydenhuollon nykyiseen valmiussuunnitelmaan sisältyy eläinlääkinnällisiä riskejä koskeva luku (luku 3.7).

Paikallisissa poikkeusoloissa tavanomaista toimintaa supistetaan ja keskitytään lähinnä vakavien tautien torjuntaan, eläinsuojeluun ja kiireellisiin viranomaistehtäviin. Tarttuvien eläintautien yhteydessä toimitaan läänineläinlääkäriin ohjeiden mukaisesti. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolla on valmiusohjelma ja tarvikevarasto vakavien tarttuvien eläintautien varalta. Lisäksi aluehallintovirastolla on käytettävissään erikoiskoulutettuja eläinlääkäreitä (nk. valmiuseläinlääkäreitä), jotka voivat osallistua vakavien eläintautien torjuntaan.

Euroopassa esiintyvistä tarttuvista eläintaudeista on lisätietoja scfach-verkkosivuilla. Osoitteessa www.epiwebb.se on paljon tietoa ja videoleikkeitä epizoottisista sairauksista. Myös ETT:n kotivuilla on tietoa niistä. Eläinlääkintölainsäädännössä otsikon D: Eläntaudit alla on ohjeet mm. toimenpiteistä, torjunnasta ja desinfektio-toimenpiteistä vakavan tai tarttuvan eläintaudin toteamisen tai epäilyn yhteydessä.

Poikkeustilanteissa pyritään palkkaamaan sijaisia, mutta alueen eläinlääkäripulan vuoksi se on vaikeaa. Jos epäily äkillisistä eläintaudeista tai niiden torjunta työllistävät jonkun kunnaneläinlääkäreistä kokonaan, huolehtivat muut kunnaneläinlääkärit kiireellisestä eläinlääkintähuollosta kyseisen eläinlääkäriin alueella. Kaikkien kuntien asukkaat voivat käyttää yhteistoiminta-alueen eläinlääkäreitä. Lisäksi päivystysrengas huolehtii siitä, että alueella on saatavilla eläinlääkäri virka-ajan ulkopuolella. Eläinlääkärit ylläpitävät eläintautien torjuntaan liittyvää osaamistaan osallistumalla Ruokaviraston ja aluehallintoviraston järjestämiin koulutuksiin. Valvontaeläinlääkäri ottaa hoitaakseen valmiuseläinlääkäriin tehtävät.

7.1.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset

Tarttavat eläntaudit jaetaan laissa vastustettaviin eläintauteihin, ilmoitettaviin eläintauteihin sekä muihin eläintauteihin. Lakisääteisesti vastustettavat eläntaudit jaetaan edelleen valvottaviin,

vaarallisiin ja helposti leviäviin eläintauteihin. Lakisääteisesti vastustettavien eläintautien vastustamistoimenpiteistä vastaa virkaeläinlääkäri.

Jos kunnaneläinlääkäri epäilee tai toteaa, että eläin on sairastunut helposti leviävään tai vaaralliseen eläintautiin, ilmoittaa eläinlääkäri asiasta välittömästi läänineläinlääkärille.

Jos eläinlääkäri epäilee tai toteaa, että eläin on sairastunut valvottavaan eläintautiin, ilmoittaa hän taudista viimeistään seuraavana arkipäivänä läänineläinlääkärille.

Kunnaneläinlääkäriin on kuukausittain toimitettava aluehallintovirastolle yhteenveto kaikista virka-alueellaan todetuista luetteloiduista taudeista, uusista taudeista ja muista ilmoitettavista eläintaudeista. Yhteenvetoon ei kuitenkaan tarvitse merkitä tietoja, jotka on talletettu Ruokaviraston käytössä olevaan tietojärjestelmään.

7.1.3 Zoonoosien valvonta

Osa eläintaudeista voi tarttua ihmisten ja eläinten välillä (esim. salmonella). Tällaisia tauteja kutsutaan zoonooseiksi. Eläintautilaissa (76/2021) säädetään kunnaneläinlääkäriin velvollisuudesta ilmoittaa asianomaiselle hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille sellaisista eläintaudeista, joista voi aiheutua vaaraa ihmisten terveydelle. (8.7.2022/643)

Kunnaneläinlääkäri raportoi zoonoosien ilmenemisestä viimeistään seuraavana arkipäivänä aluehallintovirastoon ja ympäristöterveydenhuollon päällikölle, joka ilmoittaa edelleen hyvinvointialueen tartuntatautiin torjunnasta vastaavalle lääkärille Johanna Gripenbergille, johanna.gripenberg@ovph.fi. Lääkäri puolestaan ottaa valtioneuvoston tartuntatautiasetuksen (146/2017) mukaisesti yhteyden eläinlääkäreihin zoonooseja tavattaessa tai epäiltäessä. Jos kyseessä on elintarvikeperäinen zoonoosi, kutsutaan tarvittaessa koolle elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitysryhmä.

7.1.4 Pakolliset ja vapaaehtoiset terveystarkkailuohjelmat

Joillekin lakisääteisesti vastustettaville eläintaudeille on erillislainsäädännöllä säädetty terveystarkkailuohjelman vähimmäistasosta. Tällaisia erikseen säädettyjä terveystarkkailuohjelmia ovat kanojen, broilereiden ja kalkkunoiden salmonellavalvontaohjelmat. Myös raakamaitoa suoramyyntiin tuottavat tilat kuuluvat pakollisen salmonellavalvonnan piiriin. Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveyden valvonta-alueella ei ole maitotiloja, joiden maidon suoramyynti ylittää rajan 2 500 kg/vuosi. Niissä virkaeläinlääkäriin ei kuitenkaan tarvitse itse ottaa salmonellanäytteitä säännöllisesti, vaan hän vain tarkastaa tilojen valvonnan yhteydessä, että salmonellanäytteet on otettu. Luettelo valvonta-alueen maitotiloista: J:\MILJÖHÄLSOVÅRD\hälsospektionen - terveystarkkailu\Livsmedel\3.1 Primärproduktion. Lampaiden ja vuohien maedi-visnan ja scrapien valvontaohjelma sekä kalanviljelylaitosten BKD-ohjelma (Bacterial Kidney Disease) ovat vapaaehtoisia.

Pakollisten terveystarkkailuohjelmien piiriin kuuluvat eläintenpitopaikat yhteistoiminta-alueella ovat mukana resurssitarvelistuksessa ja liitteessä, joka koskee terveystarkkailuohjelmien piiriin kuuluvia eläintenpitopaikkoja (ks. liitteet 1 ja 2).

Kunnaneläinlääkärit kirjaavat ohjelmien piiriin liittyvät tai niistä eroavat tilat ja lähettävät tiedot edelleen aluehallintovirastoon. Eläinlääkäreillä on pääasiallinen vastuu terveystarkkailuohjelmiin

kuuluvien käyntien toteutumisesta. Eläinlääkäri vastaa myös käyntejä ja näytteenottoa koskevien raporttien toimittamisesta aluehallintovirastoon.

Virkaeläinlääkärit tekevät salmonellavalvontaohjelman piiriin kuuluviin kanaloihin (liite 2) vuosittaisia valvontakäyntejä. Jos toiminta katsotaan vähäiseksi, tehdään käynti joka toinen tai kolmas vuosi. Käynneillä tarkastetaan lintujen terveydentila ja tuotantoympäristö sekä otetaan viralliset näytteet. Käynnillä varmistetaan lisäksi, että yrittäjän suorittama näytteenotto ja parvien saapumista koskeva ilmoittaminen suoritetaan määräysten mukaisesti.

Jos todetaan, että terveysvalvontaohjelmien säännöksiä ei ole noudatettu, ryhdytään aluehallintoviraston ohjeiden mukaisiin toimenpiteisiin. Tarvittaessa epäselvät tapaukset tarkastetaan ja niitä seurataan.

Eläimistä otetuista näytteistä tutkitaan tarttuvia tauteja Ruokaviraston kyseiseen tutkimukseen hyväksymissä laboratorioissa. Luettelo hyväksytyistä laboratorioista: [Ruokaviraston hyväksymät laboratoriot - Ruokavirasto](#).

7.1.5 Kalan- ja ravunviljelylaitosten valvonta

Yhteistoiminta-alueella on nykyään kaksi vesiviljelylaitosta: ravunviljelylaitos Uudessakaarlepyyssä ja kalanviljelylaitos Pietarsaaressa.

Valvontaeläinlääkäri selvittää vesiviljelylaitosten riskit ja ilmoittaa mahdollisista riskeistä läänineläinlääkärille. Huomioon tulee ottaa mm. seuraavat tekijät, joiden katsotaan lisäävän tartuntojen leviämiskäsitteitä laitokseen tai laitoksesta:

- ✓ laitokset, jotka tuovat materiaalia merialueelta järviolueelle
- ✓ laitokset, jotka ovat tuoneet kalaa/mätiä ulkomailta 3 vuoden sisällä
- ✓ laitos merialueella, jossa perkaamo 5 km:n säteellä
- ✓ laitokset, jotka sijaitsevat Vuoksen ja Kemijoen latvavesissä, alle 100 km Venäjän rajasta
- ✓ laitokset, joilla edellisten vuosien tarkastukset, kirjanpito jne. ovat olleet puutteellisia

Tällä hetkellä kyseisiin laitoksiin ei liity mitään edellä mainituista riskeistä. Kalan- ja ravunviljelylaitosten valvonta on riskiperusteista ja Ruokavirasto antaa vuosittain valvontaohjeet, joissa huomioidaan maantieteelliseen sijaintiin ja viljelmätyyppiin liittyvä riskitaso.

7.1.6 Kyyhkyslakat

Yhteistoiminta-alueella ei ole kyyhkyslakkoja. Kunnan järjestelmään on kirjattu rekisteröityneet eläintenpitopaikat, joissa on harrastelintuja.

7.1.7 Muu tautiseuranta

Ruokavirasto pyytää toisinaan seurantanäytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan. Valvontaeläinlääkäri tai muu virkaeläinlääkäri vastaa näytteenoton toteutumisesta määräajassa. Tiedot tallennetaan ja raportoidaan viranomaisien ohjeiden mukaisesti.

7.1.8 Eläinten keinollinen lisääntyminen

Yhteistoiminta-alueella ei ole hevosten alkionsiirtoja suorittavaa alkiorryhmää.

7.1.9 Eläimistä saatavat sivutuotteet

7.1.9.1 Sivutuotealan laitosten hyväksyntä ja valvonta

Asetukset (EY) 1069/2009 ja (EY) 142/2011 sekä laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) edellyttävät, että sivutuotealan laitoksilla on oltava toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä tai rekisteröinti. Lisäksi viranomaisen on säännöllisin väliajoin suoritettava tarkastuksia näissä laitoksissa. Kunnaneläinlääkärit hyväksyvät teknisten tuotteiden varastointilaitokset, tilarehustamot, tilakohtaiset polttolaitokset ja osan teknisistä laitoksista. Ruokaviraston verkkosivuilla (lomakkeet-ja-ohjeet/sivutuotteet/) on lomakemalleja sivutuotealan laitosten tarkastamista ja rekisteröintiä/hyväksymistä varten. Sivutuotelaitosten rekisteröinti-/hyväksymislomake on lähetettävä välittömästi tiedoksi Ruokavirastolle (abp@ruokavirasto.fi), joka ylläpitää rekisteriä sivutuotelaitoksista. Sivutuotealan laitosten valvonnan suorittaa ensisijaisesti valvontaeläinlääkäri. Ruokavirasto valvoo osaa sivutuotelaitoksista.

Yhteistoiminta-alueella on nykyään 25 sivutuotealan laitosta, (liite 4, sivutuotealan laitokset). Valvontaeläinlääkäri tarkastaa sivutuotealan laitokset ja toiminnanharjoittajat Ruokaviraston laatiman vuotuisen valvontasuunnitelman mukaisesti. Tarkastuskäynneistä laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon. Suunnitelmalliset tarkastukset ovat maksullisia vuodesta 2016 alkaen.

7.1.9.2 Sivutuotteiden hautaaminen

Kokonaisten märehitijöiden, sikojen, siipikarjan ja turkiseläinten raatojen, kotiteurastuksen sivutuotteiden, teurastuspaikoista ja pienimuotoisten leikkaamoista peräisin olevien luokan 2 ja 3 teurassivutuotteiden ja tiettyjen muiden MMMa 1192/2011 4 §:n mukaisten sivutuotteiden hautaaminen on sallittua vain ns. syrjäisillä alueilla. Koska yhteistoiminta-alue ei ole ns. syrjäistä aluetta, ei raatoja saa haudata. Yhteistoiminta-alueen tilat hävittävät sivutuotteet ja aikuisten (> 12 kk) nautojen ja lampaiden raadot siten, että ne noutaa Honkajoki Oy, joka on tehnyt valtion kanssa sopimuksen kuolleiden eläinten keräämisestä ja hävittämisestä. Myös sikoja, kanoja ja vasikoita hävitetään Honkajoki Oy:ssä, mutta myös muissa hävittämislaitoksissa, joilla on lupa näiden raatojen hävittämiseen, esim. Feora Oy Ab:ssä. Myös eläinten kotiteurastuksessa syntyvät sivutuotteet tulee hävittää vastaavalla tavalla määrättyjen menetelmien mukaisesti. Pienet, alle 100 linnun kanalat saavat haudata raadot.

7.1.9.3 Käsittelemättömiä sivutuotteita käyttävät toimijat

Yhteistoiminta-alueella ei nykyään käytetä raatoja eläinten ruokinnassa.

7.1.10 Tuonti kolmansista maista ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

Läänineläinlääkärit saavat tiedon kolmansista maista tuotavista eläintautiriskin takia määräpaikassa erityisesti valvottavista eläin- ja tuote-eristä TRACES-ohjelman välityksellä.

Aluehallintovirasto ilmoittaa kunnaneläinlääkärille eläin- tai tuote-eristä, joissa epäillään eläintautiriskiä, tai jos epäillään, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti.

Kunnaneläinlääkäri voi tehdä läänineläinlääkäriin pyynnöstä tarvittavat tarkastukset ja raportit Ruokaviraston ja aluehallintoviraston ohjeiden mukaisesti. Tarkastuksen tulokset raportoidaan välittömästi aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon. Jos kyseessä on eläintauti, eläin asetetaan karanteeniin tai lopetetaan.

7.1.11 Elävien eläinten ja eläimistä saatavien muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppa ja vienti

Tiettyjen eläinten ja tuotteiden sisämarkkinatuojat ja viejät rekisteröityvät tai hakevat tuontilupaa Ruokavirastosta, joka lähettää tiedon rekisteröinnistä ja tuontiluvista aluehallintovirastoon ja tapauskohtaisesti myös kunnaneläinlääkärille tai muulle valvovalle virkaeläinlääkärille.

Ruokavirastossa rekisteröityneet kirjataan eläinlääkärien tietojärjestelmään. Vienti- tai tuontituotteita ei saa hyväksyä ennen kuin ne täyttävät kaikki asetetut ehdot. Epäselvissä tapauksissa kunnan virkaeläinlääkäri kääntyy läänineläinlääkäriin puoleen.

7.1.11.1 Sisämarkkinatuonti

Sisämarkkinatuonnissa tuojalla on tiettyjen eläinten ja tuotteiden kohdalla velvollisuus lähettää Ruokavirastoon ennakoilmoitus tuotavasta erästä. Ruokavirasto lähettää ennakoilmoitukset kyseiseen aluehallintovirastoon. Läänineläinlääkäri lähettää ennakoilmoitukset tarvittaessa eteenpäin valvoville eläinlääkäreille. Eläinlääkäri raportoi toteutuneet tarkastukset TRACES-järjestelmässä täyttämällä valvontaosion eli terveystodistuksen kolmannen osion. Hyväksymättä jätetyistä eristä raportoidaan Ruokavirastoon. Kun saapunut erä ei täytä tuonnin ehtoja, ryhdytään korjaaviin toimenpiteisiin, kuten että erä palautetaan tai eläin lopetetaan.

Tavoitteena on, että kaikki uudet tuojat tarkastetaan ensimmäisen tuonnin yhteydessä ja sen jälkeen vuosittain.

7.1.11.2 Sisämarkkinavienti

Virkaeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti. Tarvittaessa tarkastetaan myös se, että rekisteröinti on tehty ja voimassa kyseiselle erälle, jos se vaaditaan. Virkaeläinlääkäri laatii tarkastuksen perusteella kyseisen erän tiedot sisältävän terveystodistuksen.

Valvontaeläinlääkäri suorittaa terveystarkastukset ja laatii TRACES-järjestelmässä koti- ja hyötyeläinten vientitodistukset niissä tapauksissa, joissa vaaditaan virkaeläinlääkäriin laatimia todistuksia. Viejä maksaa todistukset ja tutkimukset.

7.1.11.3 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin (ns. kolmansiin maihin)

Viejä pyytää virkaeläinlääkäriltä tarkastusta, mutta selvittää vientiehdot itse. On varmistettava huolella, että vientikohdemaan vaatimat vientiehdot täyttyvät ja mitä asiakirjoja vaaditaan. Tämä tehdään usein yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Virkaeläinlääkäri tarkastaa, täyttyvätkö vientiehdot vietävän eläimen tai tuotteen kohdalla. Virkaeläinlääkäri tarkastaa elävät eläimet, minkä jälkeen hän laatii ja/tai allekirjoittaa vaaditut vientitodistukset. Viejä maksaa todistukset ja tutkimukset.

7.2 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säädösten perusteella tehtävää eläinsuojeluvälvontaa. Alueellisten ja paikallisten viranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä hoidetaan, kohdellaan, käytetään ja kuljetetaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti.

Kunnaneläinlääkärit, terveystarkastajat ja poliisi valvovat lakien ja määräysten noudattamista kunnan alueella.

Eläinsuojelumääräysten vastaista menettelyä todettaessa tai epäiltäessä virkaeläinlääkäri suorittaa eläinsuojelutarkastuksen. Eläinsuojelutarkastuksia tehdään usein yleisöltä tulleiden ilmoitusten perusteella sekä aluehallintoviraston kehotuksesta. Tarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa. Puutteita todettaessa tehdään päätös toimenpiteistä ja niiden määräajoista. Jos tarkastuksen perusteella tehdään eläinsuojelupäätös, se lähetetään tiedoksi aluehallintovirastoon ja poliisille ja asiakirjat tallennetaan Twebiin.

Eläinsuojelutarkastusten kertomukset ja päätökset lähetetään aluehallintovirastoon ja tarvittaessa poliisille välittömästi tai viimeistään kuukauden kuluttua tarkastuksesta.

Eläinlääkäri voi pyytää poliisilta virka-apua tarkastukseen, jos katsoo sen tarpeelliseksi. Vakavissa tapauksissa eläinlääkäri voi myös tehdä poliisille esitutkintapyyntö, malli on asemassa J:\MILJOHÄLSOVÅRD\Veterinärvård -
Eläinlääkintähuolto\Tillsynsuppgifter\Djurskydd\Dokumentmallar

Vaikeissa tapauksissa eläinlääkäri voi pyytää apua läänineläinlääkäriltä.

Jos kyseessä on eläinsuojelulain 44 §:ssä tarkoitettu kiireellinen tapaus, huolehditaan eläinten tilapäisestä hoidosta esim. viemällä eläin hoidettavaksi paikkaan, jonka kanssa yhteistoiminta-alueen kunnat ovat tehneet sopimuksen löytöeläinten huostaanotosta (44 §:n toimintaohje on asemassa I:/djurskydd/checklistor och anvisningar). Eläinten hoito voidaan järjestää myös esim. kunnan lomittajan avulla tai naapurien kanssa tehtävän sopimuksen kautta. Syntyvät kustannukset peritään eläimen omistajalta (malli tätä varten on asemassa J:). Viimeisenä keinona on eläinten huostaanotto tai luovutus uudelle omistajalle tai lopettaminen.

Kaikki yhteistoiminta-alueen kunnat ovat tehneet sopimuksen Tuhnulan koirahoitolan kanssa:

Tuhnulan koirahoitola
Karbyntie 52
68690 Sundby
Puhelin 046 6477975

<http://www.tuhnulan.com/loytoelaimet.html>

Yhteistoiminta-alueella tehdään arviolta 75–100 eläinsuojelutarkastusta/vuosi. Osa tarkastuksista kestää matkoineen ja kirjallisine raportteineen vain 2–3 tuntia, mutta jotkut tarkastukset ja seurannat vaativat huomattavasti enemmän aikaa. Eläinsuojelutyöhön arvioidaan kuluvan n. 50 työpäivää vuodessa.

7.2.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Epäiltäessä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisella tavalla, on aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveysuojeluvallontaa hoitavalla viranhaltijalla ja poliisilla oikeus tarkastuksen tekemiseen. Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä kaikkiin tiloihin, joissa eläimiä pidetään, ja oikeus ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Käynnillä tarkastetaan paitsi itse eläimet ja eläinten pitopaikka ja pitopaikan olosuhteet, myös eläimiä varten tarkoitettu ruoka, juoma, välineet ja varusteet.

Yhteistoiminta-alueella on yksi valvontaeläinlääkärin virka. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset suorittaa mahdollisuuksien mukaan valvontaeläinlääkäri tai hygieenikkoeläinlääkäri, muussa tapauksessa tarkastuksen hoitaa muu kunnaneläinlääkäri. Myös terveystarkastajat voivat suorittaa eläinsuojelutarkastuksia, mutta usein he tekevät sen yhteistyössä eläinlääkärin kanssa.

7.2.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan kohdistuva tarkastus

Eläinsuojelutarkastuksia voidaan tehdä myös sellaisiin luvan- ja ilmoituksenvaraisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää luvan hakemista aluehallintovirastolta tai ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi eläinkaupat, kennelet ja ratsastustallit. Luvan- ja ilmoituksenvarainen toiminta tarkastetaan riskinarvioinnin mukaisesti 1–3 vuoden välein. Eläinsuojelutarkastus tulee tehdä mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ilmoitus uudesta toiminnasta on saapunut. Jos puutteita ei havaita, seuraava tarkastus voidaan tehdä riskinarvioinnin mukaisesti kolmen vuoden kuluttua. Muussa tapauksessa seuraava tarkastus tehdään noin vuoden kuluttua. Kaikkiin ilmoituksenvaraisiin toimintapaikkoihin sovelletaan riskinarvioinnissa samaa periaatetta kuin hevosia varten laaditussa ohjeessa. Toisin sanoen kaksi peräkkäistä vuotta ilman huomautuksia, jonka jälkeen tarkastustiheys on kolmen vuoden välein. Jos huomautettavaa on, tarkastustiheys on kerran vuodessa.

Liitteessä 5 on luettelo valvonta-alueellamme sijaitsevista paikoista, jotka on lain mukaan (eläinsuojelulain 247/1996 24 §) tarkastettava säännöllisesti.

7.2.3 Eläinkuljetukset

Jos on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan eläinkuljetussäädösten vastaisella tavalla, on poliisilla, kunnaneläinlääkärillä ja aluehallintovirastolla oikeus tarkastaa eläinkuljetus. Eläinkuljetusta tarkastettaessa on viranomaisella oikeus tarkastaa myös kuljetuskalusto. Poliisi, rajaeläinlääkärit ja tarkastuseläinlääkärit tarkastavat eläinkuljetuksia toimialueillaan myös ilman epäilyä säädösten rikkomisesta. Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveyden virkaeläinlääkärit voivat pyynnöstä avustaa läänineläinlääkäreitä tai poliisia eläinkuljetusten valvonnassa alueella.

7.2.4 Teurastamot ja pienteurastamot

Yhteistoiminta-alueella on yksi suuri teurastamo, Snellman, ja yksi pienteurastamo, Tajma. Nykyisen lainsäädännön mukaan Ruokavirasto huolehtii maamme kaikkien teurastamoiden valvonnasta poroteurastamoja lukuun ottamatta.

7.3 Tukivalvonta

Täydentävien ehtojen valvonta kuuluu aluehallintoviraston vastuulle. Hygieenikkoeläinlääkäri suorittaa tilojen maitohygieniatarkastukset ja myös muut virkaeläinlääkärit tekevät mm. eläinsuojelutarkastuksia. Jos niissä todetaan, että täydentävät ehdot eivät täyty, lähetetään tarkastuspöytäkirja aluehallintovirastoon mahdollisimman pian tarkastuksen jälkeen (tavoite on viikon kuluessa).

Kunnaneläinlääkäri tarkastaa edellä mainittujen tarkastusten yhteydessä, että eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) vaatimukset täyttyvät, ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, ts. ilmoittaa aluehallintovirastolle, jos puutteita havaitaan.

Vakavista puutteista ilmoitetaan suoraan läänineläinlääkärille puhelimitse tai sähköpostitse.

7.4 Painopisteet

Vuoden 2023 valtakunnalliset painopisteet on kuvattu kansallisen valvontasuunnitelman päivityksessä. Useat painopisteet koskevat koulutusta ja uuden lainsäädännön toimeenpanoa. Asianomainen henkilöstö osallistuu niihin sitä mukaa kuin tilaisuuksia järjestetään. Ympäristöterveys osallistuu valvonta-alueitamme koskeviin painopistealueisiin.

- ELTE-tietojärjestelmän vaiheittainen käyttöönotto.
- Kuolleiden tuotantoeläinten hävittämisen valvonta.
- Tehostettu salmonellavalvonta.

8. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN TOIMEENPANO

8.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen on järjestettävä arkipäivisin virka-aikana saatavilla oleva peruseläinlääkäripalvelu asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten. Muita kotieläimiä kuin hyötyeläimiä varten tämä palvelu on kuitenkin järjestettävä vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla yhteistoiminta-alueella.

Kaikkia kunnan alueella pidettäviä hyötyeläimiä varten kunnan on kuitenkin järjestettävä arkipäivisin virka-aikana eläinlääkäriin käynnin eläintenpitopaikassa mahdollistava peruseläinlääkäripalvelu.

8.1.1 Sisältö

Peruseläinlääkäripalvelulla tarkoitetaan eläinlääkäripalvelua, jota annetaan yleistutkimukseen perustuen eläintenpitopaikoissa tai eläinlääkäriin vastaanottotiloissa. Lain perustelujen mukaan peruseläinlääkäripalveluja ovat tarttuvien eläintautien ja eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojelullisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

Kunnan on järjestettävä eläinten omistajille mahdollisuus saada kotieläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja hyvinvointiin liittyvää eläinlääkäriin antamaa neuvontaa myös puhelimitse. Kuntalaiset voivat saada puhelinaikana klo 8–9 neuvontaa puhelimitse.

Peruseläinlääkäripalveluun kuuluu sairaiden eläinten kliininen tutkimus, hoidontarpeen arviointi ja hoito tai lähettäminen jatkohoitoon. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvat myös kirurgiset toimenpiteet niiltä osin kuin leikkauksia peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottotiloissa, hoitotiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä sekä ultraäänitutkimukset.

Yhä suurempi osa peruseläinlääkäripalveluista ovat ennaltaehkäisevät toimenpiteet eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Tuotantoeläinten terveystarkastukset ja terveydenhoitosuunnitelmien laatiminen kuuluvat peruseläinlääkäripalveluun. Tarjottavia perusterveydenhuoltopalveluja ovat terveystarkastusten ja terveydenhoitokäyntien lisäksi rokotukset, loishäädöt, sterilisaatiot, kastraatiot ja lehmien, sikojen ja lampaiden hedelmällisyyteen liittyvät tarkastukset ja hoidot.

Kotieläinten lopetus sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä kuuluu peruseläinlääkäripalveluun. Kotieläinten ja eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen luonnonvaraisten eläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä kuuluu myös peruseläinlääkäripalveluun. Luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta syntyneet kulut voidaan laskuttaa aluehallintovirastolta. Eläinsuojelullisista syistä lopetetusta eläimestä peritään maksu omistajalta, jos hän on tiedossa.

Peruseläinlääkäripalveluihin kuuluvat todistukset tai lausunnot, jotka perustuvat kotieläimen terveydentilan kliiniseen perustutkimukseen. Tämä koskee esim. lausuntoja ja todistuksia vakuutusyhtiötä, vientiä, tuontia tai kaupankäyntiä varten.

8.2 Valtakunnalliset terveydenhuolto-ohjelmat Naseva ja Sikava

Kunnan on peruseläinlääkäripalveluun kuuluvana järjestettävä terveydenhuollon palvelut kotieläimille, joita varten on olemassa valtakunnallinen terveydenhuolto-ohjelma, ja asianmukainen toteutumisen seurantajärjestelmä. Tällä hetkellä ohjelmia on kaksi: nautatiloille tarkoitettu Naseva ja sikatiloille tarkoitettu Sikava.

Nasevan ehtojen mukaan eläinlääkäri suorittaa nautatilalle terveydenhuoltokäynnin vähintään kerran vuodessa. Jos lääkkeitä luovutetaan varalle, vaaditaan voimassa olevan lainsäädännön mukaan useampia terveydenhuoltokäyntejä vuodessa. Käyntitiheys riippuu siinä tapauksessa tilan koosta ja tuotantosuunnasta. Terveydenhuoltosuunnitelma päivitetään vuosittain.

Sikavan puitteissa emakko- tai yhdistelmäsikalaan on suoritettava vähintään neljä terveydenhuoltokäyntiä vuodessa. Lihasikalaan on suoritettava vähintään yksi terveydenhuoltokäynti kasvatuserää kohti tai vähintään neljä terveydenhuoltokäyntiä vuodessa, jos sikala on osastoittain kertatäyttöinen. Jos eläinlääkäri luovuttaa lääkkeitä varalle, vaaditaan useampia terveydenhuoltokäyntejä. Yksi käynneistä on terveydenhuoltosuunnitelman päivityskäynti.

Terveydenhuolto-ohjelmien päämääränä on tilan taloudellisen tuloksen paraneminen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin lisääntymisen kautta. Terveydenhuoltosopimus saattaa myös olla edellytyksenä eri tukien saamiseksi.

Yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkärit suorittavat terveystarkastuksia säännösten mukaisesti ja auttavat tuottajaa parantamaan eläinten hyvinvointia ja sitä kautta myös tuotantoa ja kannattavuutta. Terveystarkastusten pöytäkirjat tallennetaan Sikava- ja Naseva-tietojärjestelmiin.

Liitteessä Resurssitarpeen kartoitus (ks. liite 1) on ilmoitettu terveydenhuoltosopimuksen tehneiden nauta- ja sikatilojen määrä. Uudessakaarlepyyssä on eniten sikatiloja, ja koska Sikava-ohjelma edellyttää useita käyntejä vuosittain, vaativat ne paljon työaikaa. Pedersören kunnassa on eniten nautatiloja, ja vaikka vuosittaisia Naseva-käyntejä vaaditaan vähemmän, kuluu merkittävä osa eläinlääkärin työajasta kuitenkin terveydenhuoltokäynteihin, koska nautatiloja on paljon.

8.3 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäriapua kaikkia alueellaan olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina. Kiireellisen eläinlääkäriavun tavoitteena on ensiaputyypinen toiminta, jolla pyritään hoitamaan eläimen henkeä ja hyvinvointia uhkaavat tapaukset ja varmistamaan, että potilaan tila ei kohtuuttomasti heikkene sen odottaessa virka-aikana annettavia palveluja.

Kiireellistä eläinlääkäriapua ovat muun muassa poikimahalvaushoidot, akuuttien tulehdustilojen hoito, synnytyksyapu ja haavojen ja vammojen hoito.

Puhelinaika on arkisin klo 8–9 ja kiireellisissä tapauksissa eläinlääkärit ovat tavoitettavissa päivän aikana matkapuhelimesta (ks. yhteystiedot jäljempänä). Päivystävän eläinlääkärin tavoittaa klo 15 jälkeen päivystysnumerosta.

Yhteistoiminta-alue muodostaa yhdessä Kokkolan ja Kruunupyyn kuntien kanssa päivystysrenkaan. Päivystysrenkaaseen kuuluu viisi kunnaneläinlääkäriä. Päivystävään eläinlääkäriin saa yhteyden soittamalla maksulliseen numeroon 0600 399 700. Päivystävä eläinlääkäri on tavoitettavissa arkisin klo 15–08 ja viikonloppuisin perjantaista klo 15 alkaen maanantaihin klo 8 saakka. Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys laatii päivystyslistat noin kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Eläinlääkärit päivystävät noin yhden illan viikossa ja joka kuudes viikonloppu. Nykytilanteessa päivystävä eläinlääkäri hoitaa kaikki kiireelliset tapaukset.

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 13 §:n 3. momentin mukaan:

Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä päivystysalueella siten, että kotieläimiä, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle, ja kotieläimiä, joille annettava eläinlääkäriapu edellyttää eläinlääkärin käyntiä eläimenpitopaikassa, hoitaa pääasiassa eri henkilökunta. Tästä vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa päivystysalueella, jonka eläintiheys on pieni tai jossa sellaisten kotieläinten, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle, osuus kaikista päivystysalueella pidettävistä kotieläimistä on vähäinen tai se on muusta erityisestä syystä perusteltua.

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman kohdassa 15.5 on kuvattu tavoitteet pien- ja suurelänpäivystysten hoitamisesta suuremmilla (vähintään) maakunnan kokoisilla päivystysalueilla. Pien- ja suurelänpäivystysten eriyttämisestä voi poiketa perustelluista syistä ja hakemalla sitä aluehallintovirastolta, joka ratkaisee, onko poikkeaminen mahdollista esitetyn perustein.

8.4 Saatavuus- ja laatuavoitteet

Eläimen omistaja tai haltija voi halutessaan varata ajan eläinlääkärin käynnille eläintenpitopaikkaan tai pieneläimen viemiseksi vastaanotolle. Kun yhteistoiminta-alueella toimii useampia praktikkoeläinlääkäreitä, on asiakkaalla ei-kiireellisissä tapauksissa mahdollisuuksien mukaan vapaus valita eläinlääkäri, jonka palveluksia hän käyttää.

Kaikki yhteistoiminta-alueen eläinlääkärit ottavat vastaan ajanvarauksia arkisin klo 8–9. Kiireettömät tapaukset tulee voida ottaa vastaan viikon kuluessa ajanvarauksesta ja terveiden eläinten leikkaukset tehdä kolmen viikon kuluessa ajanvarauksesta ja kesäkaudella kuuden viikon kuluessa. Odotusaika saattaa olla pidempi, jos asiakas haluaa käyttää tiettyä eläinlääkäriä.

Peruseläinlääkäripalvelun tai kiireellisen eläinlääkäriavun tulee olla saatavilla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen. Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) 2015–2021 vuoden 2023 päivityksen mukaan kiireellinen eläinlääkäriapu tulee järjestää siten, että 90 %:ssa tapauksista apua on saatavissa kaikkina vuorokaudenaikoina kolmen tunnin kuluessa. Päivystysalue on mitoitettava siten, että 90 %:ssa tapauksista eläinlääkärin matka eläintenpitopaikkaan tai eläimen omistajan matka pieneläinvastaanotolle on alle 100 km. Päivystysrengas on muodostettu siten, että tämä on mahdollista.

8.5 Toimitilat

Jokaisella yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkärillä on käytettävissä klinikka. Kaikki klinikat toimivat myös pieneläinten vastaanottona, joten niissä on sekä vastaanottohuone että odotushuone. Lisäksi joka vastaanotolla on sosiaalityöt. Lääkkeitä säilytetään lukituissa kaapeissa vastaanotoilla. Uudenkaarlepyyn vastaanotolla on lämmin autotalli. Kunnat huolehtivat tilojen siivoamisesta. Pietarsaaren klinikalla on kameravalvonta.

Eläinlääkärivastaanottojen yhteystiedot:

- ✓ Pietarsaari -- Kaikutie 11 -- 68620 Pietarsaari
- ✓ Uusikaarlepyy -- Pankkikatu 37 -- 66900 Uusikaarlepyy
- ✓ Pännäinen (Pedersöre) -- Jauhentie 2 -- 68910 Pännäinen

8.6 Välineet ja instrumentit

Vastaanotot on varustettu instrumenteilla ja välineillä, jotka mahdollistavat peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen kirurgisen eläinlääkäriavun. Lisäksi kunnat tarjoavat eläinlääkäreille suojavaarustuksen, kuten saappaat ja suojavaatteet. Eläinlääkäreillä on käytettävissään myös pesukone vastaanotoilla.

8.7 Ostopalvelut

Yhteistoiminta-alue ei yleensä osta eläinlääkäripalveluja ulkopuolisilta.

8.8 Perustason ylittävät palvelut

Yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkärit eivät tarjoa erikoiseläinlääkäritason palveluja, vaan asiakkaat ohjataan sellaisissa tapauksissa yksityisille eläinlääkäriklinikoille. Yhteistoiminta-alueella voidaan tehdä joitakin verianalyseja, mutta näytteitä lähetetään myös analysoitavaksi ulkopuolisiin laboratorioihin. Analysoitavaksi lähetettävä materiaali, joka saattaa olla tartuntavaarallista, pakataan ja lähetetään postin ohjeiden mukaisesti. Koeputket pakataan muovipussiin ja lähetetään laboratorion keltamustissa laatikoissa. Laatikoissa on merkintä ”Eläinperäinen näyte – vapautettu”. Laboratoriovastaukset otetaan vastaan kirjeitse tai sähköpostitse.

9. OHJAUS

Ympäristöterveyslautakunta hyväksyy vuosittain valvontasuunnitelmien arvioinnin, ja osavuosikatsausten yhteydessä laaditaan väliraportteja. Ympäristöterveydenhuollon päällikkö johtaa ja kehittää myös eläinlääkintähuollon toimintaa ja toimii lisäksi esihenkilönä.

10. LAATU

Palautetta otetaan vastaan kunnan palautekanavien, sähköpostin ja puhelimen kautta. Palautteet dokumentoidaan excel-taulukkoon.

Mahdolliset eläinlääkintähuoltoa koskevat valitukset selvittää ympäristöterveydenhuollon päällikkö. Jos valitus koskee eläinlääkintähuollon johtoa, sen selvittää kunnanhallitus. Kaikki valitukset selvitetään ja ryhdytään mahdollisiin seuraamuksiin.

Toimintaa kehitetään jatkuvasti ja asiakaspalautteet huomioidaan kehitystyössä. Koko ympäristöterveydenhuollolle laaditaan strategia vuonna 2023. Tarkoitusta varten on asetettu työryhmä.

11. SEURANTA JA RAPORTOINTI

Eläinlääkärit vastaavat annettujen määräysten ja kieltojen noudattamisen valvonnasta. Ellei annettuja määräyksiä ja kieltoja ole noudatettu, ryhdytään jatkotoimiin.

VASU-raportoinnissa noudatetaan Ruokaviraston ohjeita.

Eläinlääkärit vastaavat siitä, että muiden viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot lähetetään määräajassa. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, josta kunta laskuttaa valtiota, laskutetaan aluehallintoviranomaisen ohjeiden mukaisesti. Muut viranomaisten pyytämät asiakirjat lähetetään määräajassa.

Eläinlääkäripalvelujen käyttötilastot annetaan tiedoksi ympäristöterveyslautakunnalle neljännesvuosiraporttien ja tilinpäätöksen yhteydessä. Arviointiin sisältyy myös tilasto eläinlääkäripalvelujen käytöstä. Arviointi liitetään Vyhaan. Ympäristöterveydenhuollon päällikkö vastaa tilastojen laatimisesta ja raportoinnista.

12. LOPUKSI

Valvontaeläinlääkäri päivittää suunnitelman yhteistyössä praktikoeläinlääkärien ja ympäristöterveydenhuollon päällikön kanssa. Päivityksen yhteydessä otetaan huomioon asiakaspalaute, mahdolliset valitukset sekä aluehallintoviraston suorittamat ns. AJO-käynnit. Kunta kirjaa ilmenneet kehittämistarpeet ja seuraa toiminnan kehitystä.